

Examen VWO

2015

tijdvak 2
dinsdag 16 juni
13.30 - 16.30 uur

maatschappijwetenschappen

Bij dit examen hoort een bijlage.

Het examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 71 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen gevraagd worden en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 De Correspondent

Bij deze opgave hoort tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In september 2013 ging een nieuw nieuwsmidium van start met de naam 'De Correspondent'. De aanjager van het project was Rob Wijnberg, voormalig hoofdredacteur van *NRC Next*.

Tekst 1 bestaat uit delen van het manifest dat geschreven is bij de lancering van het nieuwsmidium. *De Correspondent* verschijnt niet in druk; als abonnee kun je alle artikelen online lezen.

Lees de regels 1 tot en met 36 van tekst 1.

De Correspondent heeft voor zichzelf vijf gedragsregels opgesteld (zie de regels 22-36) waarmee de hypegevoeligheid afneemt.

- 4p 1 Beredeneer voor twee van die vijf regels dat deze regels kunnen voorkomen dat *De Correspondent* meegaat in een hype. Verwerk in je antwoord twee karakteristieke kenmerken van een hype.

Lees de regels 37 tot en met 52 van tekst 1.

In regel 48 staat dat *De Correspondent* subjectief is.

- 2p 2 Leg uit dat objectiviteit in absolute zin in de journalistiek niet mogelijk is.

In regel 33 wordt factchecking genoemd. Factchecking past bij verslaggeving volgens de journalistieke normen. Die schrijven onder andere voor dat een journalist meerdere bronnen moet raadplegen, dat hij moet streven naar objectiviteit en naar een juiste weergave van feiten.

- 3p 3 – Geef twee journalistieke normen die hierboven nog niet genoemd zijn.
– Geef een citaat uit de regels 20-52 van tekst 1 waarin één van die twee door jou genoemde normen te herkennen is. Leg je antwoord uit.

Lees de regels 51-52 van tekst 1.

- 2p 4 Leg aan de hand van een theorie over de invloed van de massamedia uit dat een krant een actor is in de samenleving.

In de regels 119-124 worden in één zin commerciële gedrevenheid, hypegevoeligheid en oppervlakkige verslaggeving naast elkaar geplaatst. Eén van deze drie kan de oorzaak zijn van de andere twee.

- 3p 5 – Welke van de drie is de oorzaak van de andere twee?
– Leg de twee relaties kort uit.

Lees de regels 53 tot en met 142.

De Correspondent is een nieuwsmidium. De meeste nieuwsmedia hebben een redactiestatuut.

- 2p 6 Geef twee verschillende redenen op grond waarvan je *Het manifest* een redactiestatuut kunt noemen.

De frustraties waarvan sprake is in de regels 119-124 van tekst 1, kun je zien als een uiting van een belangenconflict.

2p 7 Geef die twee conflicterende belangen.

Opgave 2 Rondhangeren

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De Kamer ontvangt elk jaar een rapportage van de minister van Justitie over de voortgang van de aanpak van problematische jeugdgroepen. Tekst 2 bestaat uit enkele fragmenten uit de rapportage van 12 november 2013. De minister benadrukt daarin het belang van een actieve overheid op dit terrein en verwijst daarbij naar onderzoek om zijn beleidskeuzes te onderbouwen. Tabel 1 komt uit dezelfde rapportage en betreft leden van problematische jeugdgroepen die bij de politie bekend zijn. Tekst 3 gaat over een onderzoek van Evelien Hoeben dat enkele maanden later gepubliceerd werd. Zij richtte haar aandacht op hangjongeren en de plekken waar ze rondhingen.

Lees de regels 1 tot en met 12 van tekst 2.

2p 8 In tekst 2 wordt onderscheid gemaakt tussen criminaliteit en overlast. Leg uit wat het juridische verschil is tussen gedrag dat in de tekst crimineel gedrag wordt genoemd en gedrag dat in de tekst aangeduid wordt als gedrag dat overlast veroorzaakt.

Lees tekst 2.

4p 9 De minister wijst erop dat de huidige "integrale aanpak" van jeugdcriminaliteit "het meest veelbelovend" is (regels 18-21). Geef twee kenmerken van integraal veiligheidsbeleid die te herkennen zijn in tekst 2 en leg je antwoord uit.

Kinderen onder de 12 jaar kunnen zelf niet strafrechtelijk vervolgd worden. Dit hangt samen met een uitgangspunt van ons strafrecht.

2p 10 Welk uitgangspunt van ons strafrecht is dat en leg uit waarom dat op 12-minners van toepassing is.

Lees de regels 47 tot en met 56 van tekst 2.

2p 11 Geef twee taken van de politie waarbinnen het toepassen van *Pro Kid risicosignaleringsinstrument 12-min* past.

Minister Opstelten (VVD) pleit voor vroegtijdig overheidsingrijpen om delinquent gedrag op latere leeftijd te voorkomen.

1p 12 Geef vanuit het liberalisme een motivering voor dergelijk overheidsingrijpen.

In 2012 werden meer dan 17.000 jongeren verwezen naar Halt. Hun zaken werden daardoor niet aan de rechter voorgelegd.

- 4p 13 – Geef een reden voor beleidsmakers om voor jongeren het HALT-traject in te voeren. Leg je antwoord uit.
– Leg tevens uit of bij dit beleid sprake is van ‘daderrecht’ of van ‘daadrecht’.

Zaken tegen jongeren die tussen de 12 en 18 jaar oud zijn worden behandeld door de kinderrechter.

- 2p 14 Welke uitzondering geldt soms voor deze regel en in welk soort zaken wordt die uitzondering gemaakt?

Zie tabel 1.

In tabel 1 staan vier mogelijkheden om delicten af te doen. Een strafbeschikking kan alleen door een officier van justitie opgelegd worden en niet door een rechter.

- 2p 15 Welke van de andere drie mogelijkheden behoort of behoren ook tot het arsenaal van de officier van justitie en niet tot het arsenaal van de rechter?

Lees tekst 3.

- 3p 16 Formuleer een hypothese die past bij het onderzoek naar het rondhangen uit tekst 3 en geef aan wat daarbij de afhankelijke en wat de onafhankelijke variabele is.

Resultaten van onderzoek kunnen al dan niet aansluiten bij theorieën die een verklaring geven voor criminaliteit.

- 2p 17 Van welke theorie kun je zeggen dat hij door dit onderzoek ondersteund wordt? Leg je antwoord uit.

Opgave 3 Vaarwel, internationale rechtsorde

Bij deze opgave hoort tekst 4 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Na de annexatie van de Krim door Rusland werd voor veel mensen duidelijk dat ze een verkeerd beeld hadden gehad van de machtsverhoudingen in de wereld. Tekst 4 is een verslag van een interview met Eric A. Posner (1965), hoogleraar internationaal recht aan de universiteit van Chicago. Volgens Posner is de internationale rechtsorde, zoals die door sommige landen verondersteld wordt, een illusie.

Lees tekst 4.

De internationale orde kan vanuit verschillende perspectieven bekeken worden. Daarbij onderscheiden we het klassieke en het post-klassieke beeld van de internationale orde. Volgens Posner geeft slechts één van beide perspectieven een juist beeld van de internationale orde en is het andere perspectief een illusie.

- 2p 18 Geef een citaat uit tekst 4 waaruit je op kunt maken welk van beide beelden Posner juist acht. Leg je antwoord uit.

De VN hebben een orgaan dat als taak heeft recht te spreken in conflicten tussen landen. Hoewel zijn beslissingen bindend zijn, worden ze niet altijd uitgevoerd.

- 2p 19 – Hoe heet dat orgaan?
– Hoe komt het dat beslissingen van dat orgaan niet altijd worden uitgevoerd?

Zie de regels 36 tot en met 38.

Veel voormalige Oostbloklanden werden lid van de NAVO waarvan ze veiligheid verwachtten. De NAVO probeert veiligheid te realiseren door middel van een afspraak die de leden met elkaar gemaakt hebben (en waarvan artikel 5 uit het verdrag van 1949 de kern vormt).

- 2p 20 Wat houdt deze afspraak in en geef aan op welke wijze men denkt dat geweld ermee wordt voorkomen.

Opgave 4 Gedoogmacht

Bij deze opgave hoort tekst 5 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Een minderheidskabinet heeft voor zijn beleid altijd ook steun nodig van andere partijen dan de coalitiepartijen. Zo wist het kabinet Rutte II (2012) de steun te krijgen van verschillende partijen met uiteenlopende politieke visies. Elke partij overweegt, voordat het steun toezegt, in hoeverre de eigen politieke, electorale en strategische doelen met het geven van steun gediend worden.

In tekst 5 staat hoe Arie Slob van de ChristenUnie zijn gedoogmacht probeert in te zetten om zijn doelen te realiseren.

Lees tekst 5.

- 2p 21 Geef twee oorzaken waardoor het kan gebeuren dat de Tweede Kamer en de Eerste Kamer een andere politieke samenstelling hebben.

De verhouding tussen kabinet en parlement kan gekarakteriseerd worden als monistisch of dualistisch.

- 2p 22 Leg uit of in tekst 5 sprake is van een meer monistische of dualistische verhouding.

De opmerking van Arie Slob is gericht aan het kabinet. Hij maakt bewust gebruik van de media. Daarmee kan hij meer politieke doelen realiseren.

- 2p 23 Leg uit dat Arie Slob met dit gebruik van de media meer politieke doelen kan realiseren dan wanneer hij gebruik had gemaakt van een formeel middel. Geef ook een voorbeeld van een dergelijk doel.

D66, ChristenUnie en SGP werden gezien in Rutte II als de 'constructieve oppositie'. Ze werkten wel samen met de regeringspartijen maar maakten geen deel uit van de regeringscoalitie. Deelnemen aan een regeringscoalitie kent zowel voordelen als nadelen.

- 3p 24 Geef twee voordelen en één nadeel.

De ChristenUnie is een partij met een herkenbare ideologie maar kan zich ook pragmatisch opstellen.

- 4p 25 – Waaraan is de ideologie van de ChristenUnie te herkennen in tekst 5? Licht je antwoord toe.
– Waaraan is een meer pragmatische opstelling van de ChristenUnie te herkennen in tekst 5? Licht je antwoord toe.

Opgave 5 Incompatibiliteiten

Bij deze opgave horen de teksten 6 en 7 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Niet verenigbare ambten worden aangeduid als incompatibiliteiten. In artikel 57 van de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden staat expliciet vermeld dat een aantal ambten niet met elkaar te verenigen is (tekst 6). Lid 4 van dat Grondwetsartikel luidt: *De wet kan ten aanzien van andere openbare betrekkingen bepalen dat zij niet gelijktijdig met het lidmaatschap van de Staten-Generaal of van één der Kamers kunnen worden uitgeoefend.* In de Nederlandse Kieswet was in 2002 de bepaling opgenomen dat het lidmaatschap van de Tweede Kamer niet te verenigen is met het lidmaatschap van het Europees Parlement. Tweede Kamerlid Wilders vocht in 2014 dit verbod op een dubbelmandaat aan (tekst 7).

Lees tekst 6.

Incompatibiliteiten is de naam voor combinaties van ambten die niet verenigbaar zijn. In artikel 57 van de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden wordt in lid 1 en 2 een aantal incompatibiliteiten expliciet genoemd.

- 2p 26 Geef twee verschillende redenen waarom een bepaalde combinatie van ambten in de Nederlandse democratische rechtsstaat niet verenigbaar is. Geef bij elke reden een voorbeeld uit lid 2 van artikel 57 van de Grondwet.

Lees de regels 1 tot en met 7 van tekst 7.

Het Europees Parlement heeft volgens een aantal mensen een 'democratisch tekort'.

- 2p 27 Beredeneer dat het dubbelmandaat een bijdrage zou kunnen leveren aan het tegengaan van dat democratisch tekort.

Lees de regels 24 tot en met 27 van tekst 7.

- 2p 28 Welke instelling van de EU ziet toe op het uitvoeren van Europese Richtlijnen en wat kan die instelling doen als een richtlijn niet wordt uitgevoerd?

Hoewel het Europees Parlement net als de Tweede Kamer een orgaan is dat de bevolking vertegenwoordigt, zijn er ook verschillen tussen beide organen.

- 2p 29 Geef één verschil tussen het Europees Parlement en de Tweede Kamer met betrekking tot de verkiezingen en één verschil met betrekking tot de bevoegdheden.

Het bericht in tekst 7 is gepubliceerd door de NOS. De NOS vervult daarmee de informatiefunctie en dat is één van de maatschappelijke functies van de media. Binnen die informatiefunctie zijn verschillende (sub)functies te onderscheiden.

- 2p 30 Geef twee van die (sub)functies die in tekst 7 te herkennen zijn en licht je antwoord toe.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.